

Suomen henkisen ilmaston kehitys 1940-luvulta nykypäivään

**Kurssiveli Kaarle Nordenstrengin esitys
RUK:n kurssin 114 tapaamisessa
Katajanokan Kasinolla 6.3.2025**

- 1. Tiivistelmä materiaalisesta muutoksesta (esityksestäni 2024)**
- 2. Mielipideilmaston ja arvojen muutos**
- 3. Suomalaisen mielipiteet turvallisuuspolitiikasta**

Suomen muutos tilastojen valossa 1940-2020

Väestön kuolleisuus putosi antibioottien ja rokotusten vuoksi

Keski-ikä nousi vuoden 1940 lukemasta 30 lukemaan 44 v 2020

Agraariyhteiskunnasta teollisuus- ja palveluyhteiskunnaksi: 1940 yli 40% työvoimasta alkutuotannossa, 2020 enää alle 5%

Ansiotaso nousi erityisesti 60-luvulta: kolminkertaistui 1966-2019

Asunnoissa 1940 sähkövalo 60%, vesijohto 20% ja sisävässa 15%, 2010 mennessä sähkövalo ja vesijohto 100%, sisävässa 98%

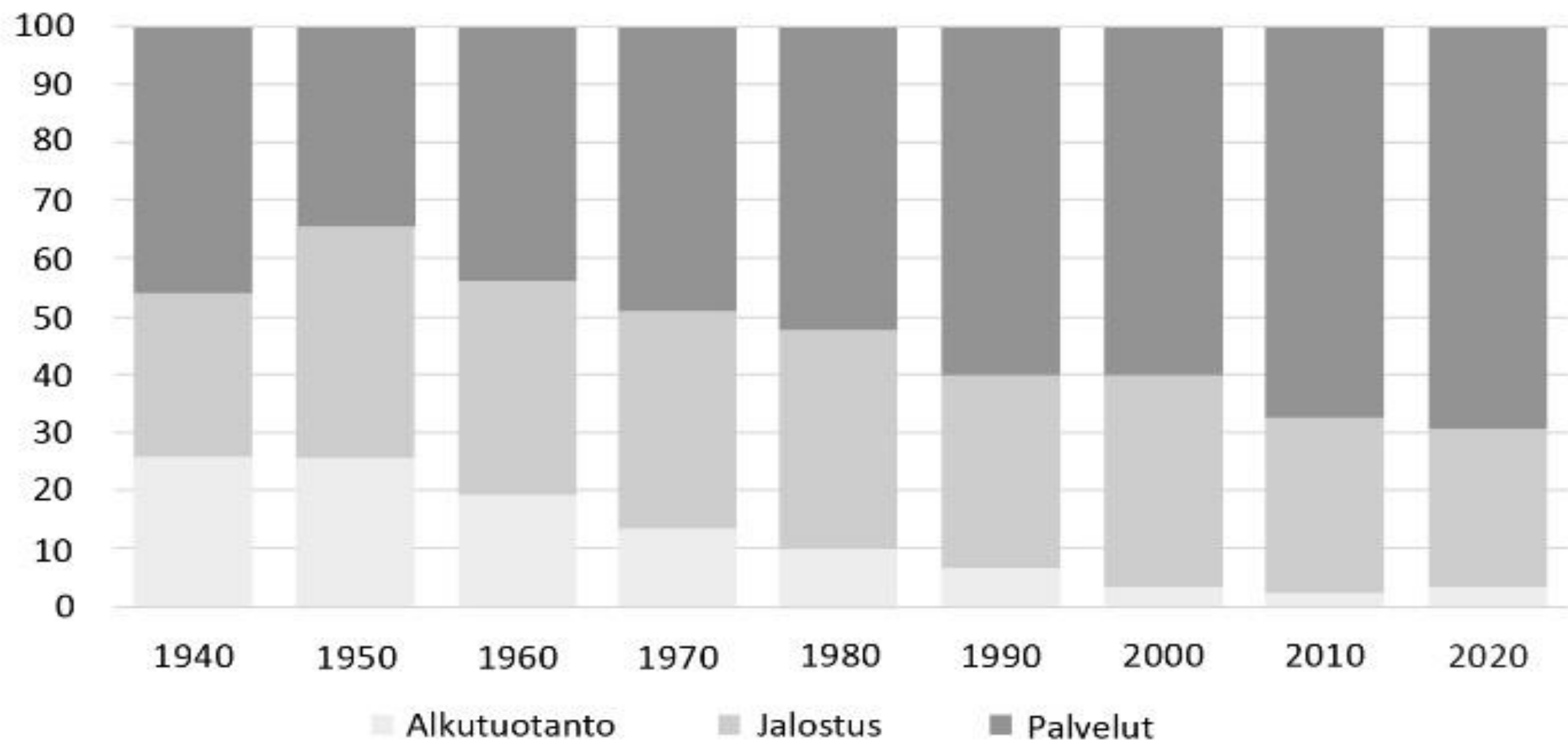
Koulutustaso nousi jyrkästi: 60-luvulle asti kansakoulun jälkeinen tutkinto alle 10%:lla, 2020 perusasteen jälkeinen jo yli 70%:lla

Yhteiskunta vaurastui ja elämä muuttui terveemmäksi, mukavammaksi ja liikkuvammaksi.

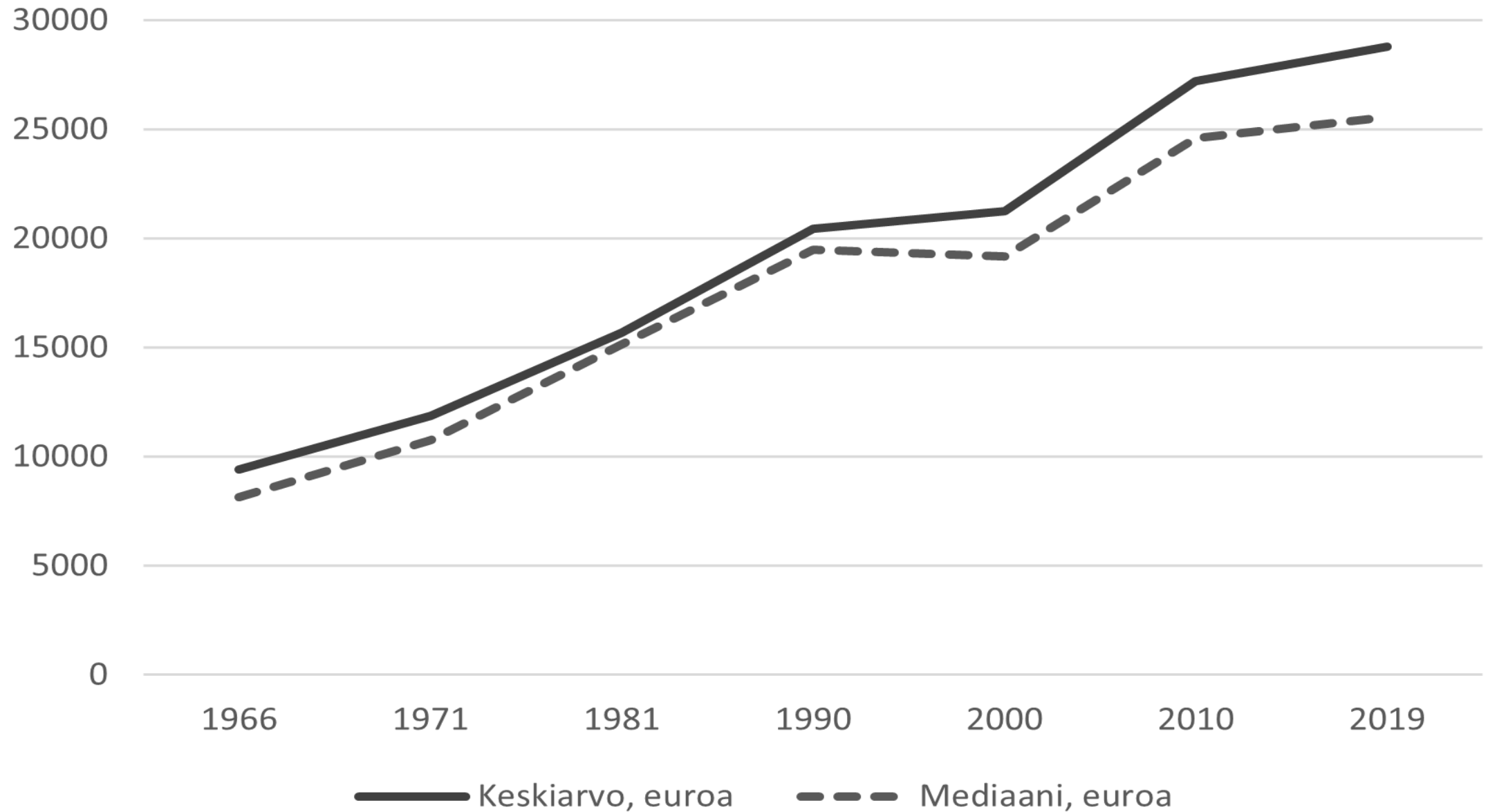
Näistä pari kuviota:

Talouden rakennemuutos 1940–2020

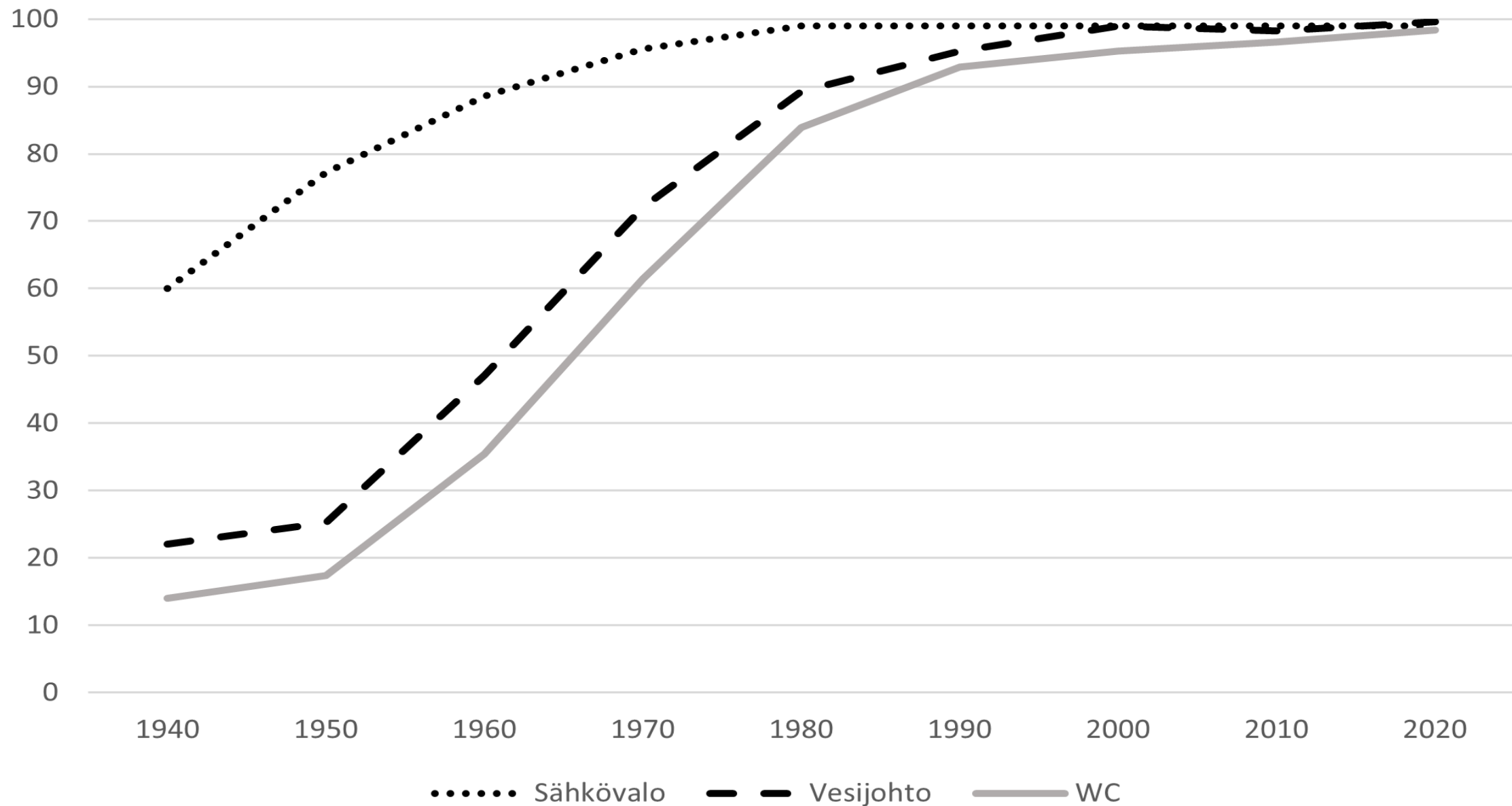
(% bruttoarvonlisäyksestä)

Käytettävissä olevat rahatulot 1966–2018

Asuntojen varusteet 1940–2020 %

Yhteenveto: Yhteiskunnallinen muutos 1972–2017

1972

2017

<i>Elinkeinorakenne</i>	Teollinen	Jälkiteollinen
<i>Väestörakenne</i>	Nuoret aikuiset	Eläkeläiset
<i>Elinkeinoelämän ydin</i>	Metsä ja metalli	Teknologiateollisuus ICT, palvelut
<i>Media</i>	Lehdet, radio, tv	Internet, some
<i>Kulttuuri</i>	Kansallinen	Globaali
<i>Politiikka</i>	Vahva aktiivisuus, kansallinen	Heikko aktiivisuus, populismi, EU

Keskeisiä muutoksia mielipideilmastossa erityisesti 1960-luvulta lähtien

Perhearvojen ja moraalin löystyminen (ehkäisypilleri ym)

Uskonnon ja kirkon aseman heikkeneminen (ero kirkosta ym)

Pehmeiden arvojen nousu (lasten kasvatusta ym)

Nuorisokulttuurin nousu (protestimentaliteetti ym)

Politiikan nousu ja 2000-luvulla perinteisen politiikan lasku

Luonto- ja ympäristöarvojen nousu

Ihmisten sitoutumisen heikentyminen

Muodollisuuden ja hierarkkisuuden väheneminen

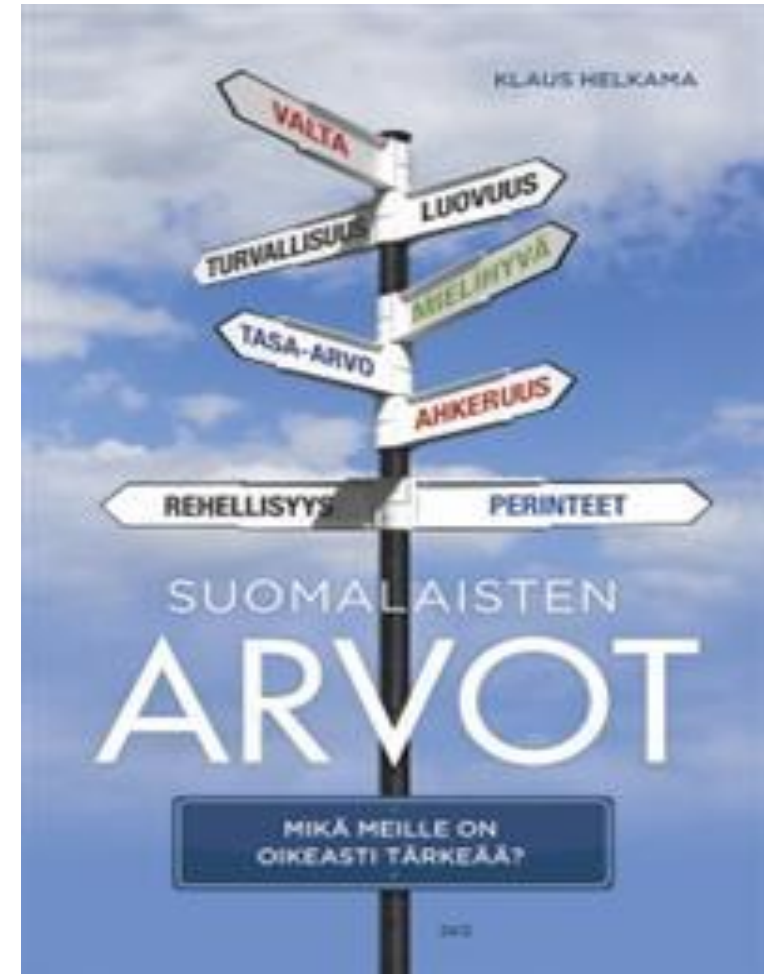
Kurssiveli, emeritusprofessori Klaus Helkama:

Suomalaiseen arvomaailmaan vaikuttaneet tärkeimmät ulkomaiset agentit ovat Martti Luther ja Josef Stalin

Suomi on omintakeinen osa protestanttista Eurooppaa, joka on osa läntistä Eurooppaa

**Läntinen Eurooppa: vapaus & tasa-arvo;
protestanttinen Eurooppa: + rehellisyys;
Suomi: + turvallisuus**

Arvoja on tarkasteltava identiteetin osana, identiteetissä on kansallinen osa ja henkilökohtainen osa: niiden vuorovaikutus auttaa ymmärtämään arvojen dynamiikkaa

Kansallisarvot

”Mikä on tärkeää minulle suomalaisena?”

- kansalliskirjallisuus, suuret kertomukset, symbolit ja niihin kiinnittyneet arvot → jatkuvuus**
- millaisia me suomalaiset olemme verrattuna muihin → erottuvuus**
- rehellisyys, työ (ahkeruus), luonto, tasa-arvo, koulutus, maanpuolustustahto, oma rauha**

Suomen historian tärkeimmät tapahtumat? (21 vaihtoehtoa)

- 1) oppivelvollisuus, peruskoulu ja ilmainen koulutus (75 %)**
- 2) talvisota (54%)**
- 3) naisten ja miesten yhtäläinen äänioikeus 1906” (51%)**

Suomalaisten mielipiteet turvallisuuspolitiikasta

MTS:n mielipidetutkimus joulukuu 2024

https://www.defmin.fi/maanpuolustustiedotuksen_suunnittelukunta_mts/mielipidetutkimukset/suomalaisten_mielipiteita_ulko_ja_turvallisuuspolitiikasta_maanpuolustuksesta_ja_turvallisuudesta_joulukuu_2024.14672.news#9f38eccd

Puolet tukee puolustusmäärärahojen korottamista

Luottamus Suomen sotilaalliseen puolustuskykyyn erittäin vahva

Sotilaallinen tilanne Suomen lähialueilla arvioidaan uhkaavammiksi

Puolustuspolitiikan hoitoon vahva luottamus

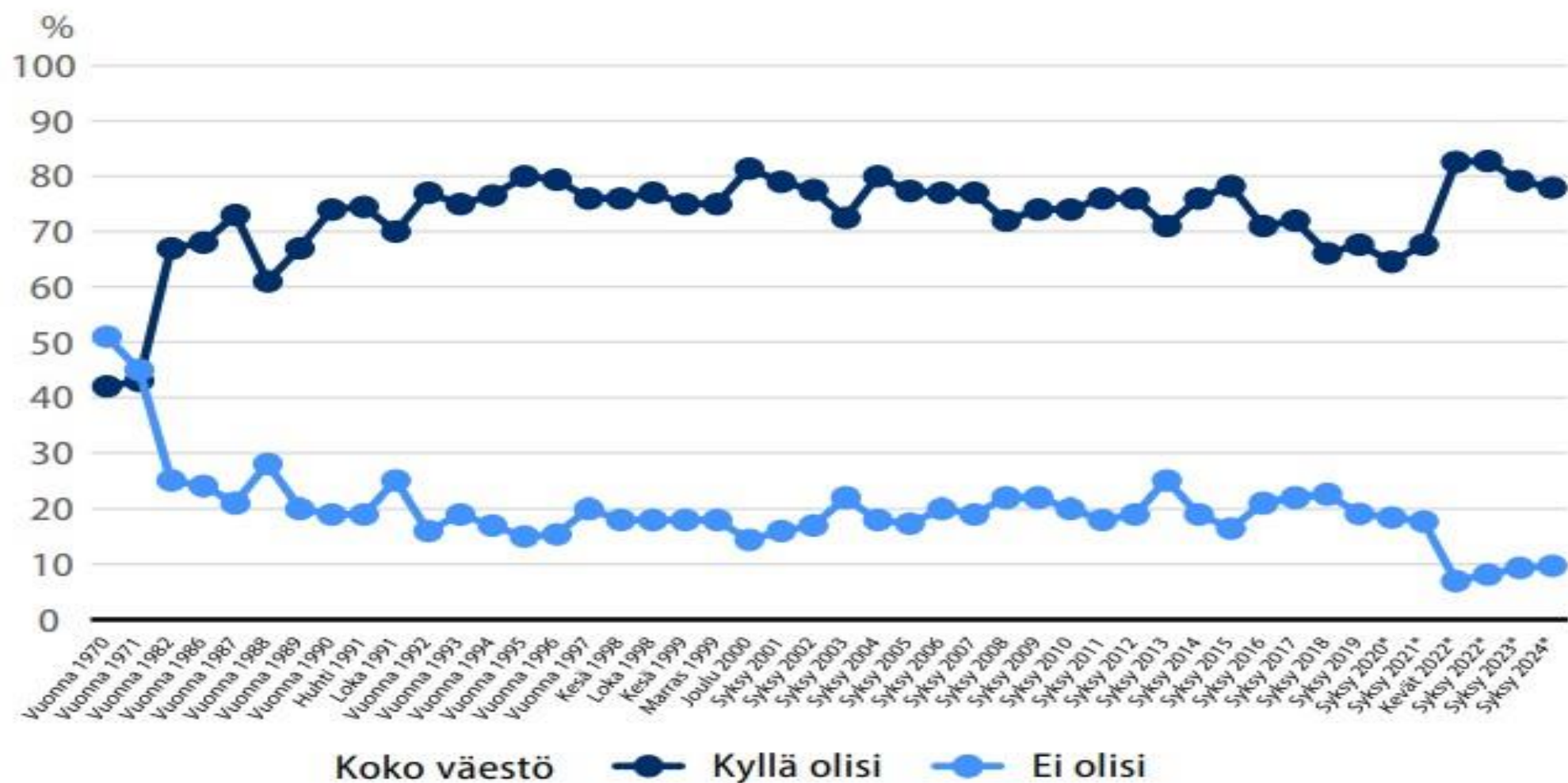
Maanpuolustustahto edelleen vahva

Asevelvollisuudella vahva tuki

Suomen Nato-jäsenyyteen suhtautuu myönteisesti 8 kymmenestä

Kuvio 9A. Maanpuolustustahto

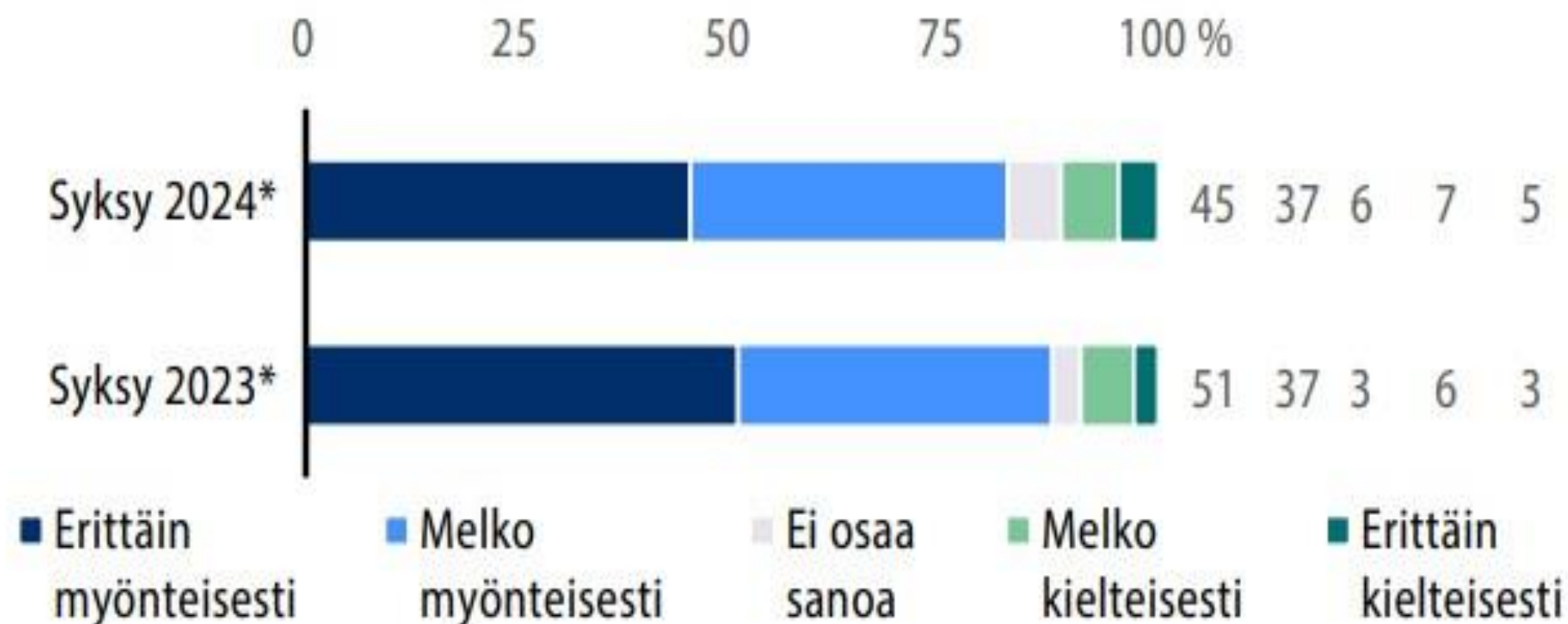
”Jos Suomeen hyökätään, niin olisiko suomalaisten mielestänne puolustauduttava aseellisesti kaikissa tilanteissa, vaikka tulos näyttäisi epävarmalta?”

*) Kysely tehtiin sekä henkilökohtaisina haastatteluina että paneelikyselynä

Kuvio 16. Suomen Nato-jäsenyys

"Suomi on puolustusliitto Naton jäsen, miten suhtaudutte siihen?"

*) Kysely tehtiin sekä henkilökohtaisina haastatteluina että paneelikyselynä

NATO-mielipiteen muutos 24.2.2022 kuin tsunami

<https://sites.tuni.fi/uploads/2022/08/19d48148-suomen-nato-tsunami-kanavaan.pdf>

Yhteenveto: Suomen kehitys elinaikanamme

Olemme olleet osa historiallista yhteiskunnan muutosta elinoloissa, taloudessa ja henkisessä ilmastossa. Väitän, että tämä perustavanlaatuinen muutos on ollut nopeampaa kuin yhtä perustavat muutokset aikaisemmin ihmiskunnan historiassa. Olemme vauhtisokeita ellemme tätä tajua.

Kiitos!

<https://sites.tuni.fi/kalle>